

ROND DE „VERMEER-VERVALSCHING.“

Zal het doek „De Emmausgangers“ blijven hangen?

Noch de regeering, noch de directie van het Rotterdamsche museum Boymans hebben reeds het resultaat bekend gemaakt van het onderzoek, dat thans door een aantal deskundigen naar de echtheid van een viertal schilderijen van Johannes Vermeer wordt ingesteld. We schreven reeds eerder over deze opzienbarende zaak, waar de 56-jarige Nederlandsche schilder Han van Meegeren zoo'n belangrijke rol in speelt. Deze geheele vervalschings-historie concentreert zich nu rond het schilderij „De Emmausgangers“, dat museum Boymans in bezit heeft. Dit doek werd in 1937 ontdekt. Een Delftsche familie, die toen in Parijs woonde, bleek na een sterfgeval met aansluitende erfenis-kwestie dit stuk in bezit te hebben, zonder ooit geweten te hebben welk een juweel der schilderkunst in haar huis hing. Zoo werd althans de zaak voorgesteld. Het doek was gesigneerd met „J. Meer“. Vele kunsthistorici wijdden beschouwingen aan het schilderij en de bewondering was nagenoeg algemeen. De expert dr. A. Bredius was er enthousiast over en tezamen met de „Vereeniging Rembrandt“ en eenige Rotterdamsche kunstvrienden kocht hij het schilderij voor het museum Boymans. Er werd meer dan een half miljoen voor betaald. De andere omstreden stukken hadden eveneens Bijbelsche voorstellingen onderwerp en brachten nog veel meer geld op. De Nederlandsche staat kocht nog tijdens dezen laatsten oorlog van den Amsterdamschen kunsthandelaar de Boer het doek „de Voetwassing“ voor niet minder dan 1.3 miljoen. Via een tusschenpersoon verkocht van Meegeren het schilderij „Christus en de overspelige vrouw“ voor een nog hooger prijs. Weet ge aan wien? Hermann Göring was de koper. Anderhalf miljoen betaalde hij ervoor.

Het is niet de eerste maal, dat Han van Meegeren in een vervalschings-historie genoemd wordt. Jaren geleden bleek hij ook reeds volkomen in staat te zijn de kunst van Frans Hals opnieuw tot leven te brengen. En men mompelt nu, dat de zaak zich niet tot de vier Vermeers zal beperken, maar dat ook doeken van Pieter de Hoogh, Frans Hals en zelfs eenige doeken van Rubens in het geding zullen komen.

Wie is toch dit genie, dat tot dergelijke fantastische vervalschingen in staat is? Want een genie is Han van Meegeren, dat staat vast. Men meende, dat onze beroemde 17de eeuwse schilders het geheim van hun kunst met zich in het graf genomen hadden. Hun fabelachtige techniek en hun bezieling hadden werken geschapen, welke nooit meer te evenaren zouden zijn. Han van Meegeren, indien hij althans de vervalschingen gemaakt heeft, wat ons inziens vrijwel zeker is, bewees het tegendeel. Hij schiep doeken in den stijl van Vermeer, in den stijl van Frans Hals en wellicht in den stijl van de Hoogh en Rubens, en befaamde Nederlandsche experts rekenden deze schilderijen tot de besten, welke onze oude meesters gemaakt hadden. Men doet nu of dit min of meer gewoon is. Dit is niet gewoon, maar geniaal. Deze werken immers waren geen copieën, het waren oorspronkelijke scheppingen. Het is jammer, dat Han van Meegeren het noodig achtte deze doeken in sommige gevallen met valsche namen te signeren of althans den schijn te wekken als waren zij van een van de oude meesters afkomstig. Wanneer we zeggen, dat dit jammer is, komt dadelijk een andere vraag naar voren. Hebben experts en publiek van Meegeren niet tot iets dergelijks gebracht? Had het schilderij „De Emmausgangers“, ondertekend met „Han van Meegeren“, dezelfde waardeering ondervonden als nu het geval was? Had men het ook een eereplaats in Boymans gegeven? Hadden de bladen er ook kolommen over ge-

schreven? Had men ook gesproken over een „ziener-schilder en „Goddelijke kunst“? Wie zal hierop: „Ja“ antwoorden? En waarom niet? De kunstwaarde van dit schilderij verandert in geen enkel opzicht of er „van Meegeren“ of „Vermeer“ onder staat. Daarom zal deze vervalschings-historie de geheele kunstwaardeering in ons land op haar grondvesten doen trillen. Wil men eerlijk zijn en onder „men“ verstaan we hier de toonaangevende kunsthistorici, dan zal men op „De Emmausgangers“ en eventueel ook op de andere doeken den naam „Vermeer“ moeten vervangen door „Van Meegeren“ en de doeken laten hangen op hun oude plaats. En men zal moeten erkennen, dat van Meegeren een groot schilder is. Geschiedt dit niet, dan maakt de kleine groep bekende kunstexperts zich belachelijk en het groote publiek zal in de eerstkomende jaren een zeer cynische houding aannemen tegenover onze machtige Oud-Hollandsche schilderkunst in het algemeen. We wilden met het bovenstaande geen lans breken voor den persoon van Meegeren. Zijn werk is grootsch, doch als mensch is van Meegeren niet sympathiek. Doch speelt dit laatste een rol bij kunstwaardeering? Rembrandt en Vincent van Gogh vond men over het algemeen ook vreemd en weinig sympathiek. Doch is de „normale“, wreede buitenwereld niet zelf de oorzaak ervan, dat deze hypergevoelige menschen zoo worden?

Maar er is bij het geval van Meegeren nog wat anders. En dat is dubbel jammer. Dadelijk na de bevrijding is hij gearresteerd wegens politieke onbetrouwbaarheid. Men had in de Rijkskanselarij in Berlijn zijn gebundelde teekeningen, tusschen haakjes een pracht werk, gevonden met voorin een opdracht van den schilder aan Adolf Hitler. Heel, heel betreurenswaardig en dom van v. Meegeren. En zoo waren er meer dingen. Van Meegeren is door dit alles schatrijk geworden. Hij woonde de laatste jaren in een Amsterdamsch grachtenpaleis en destijds bij de inlevering van de duizend gulden biljetten sloeg hij het record: 2800 stuks leverde hij in.

Laat men den persoon van Meegeren straffen, laat men hem opsluiten, maar geef hem dan tevens verf, linnen en penseelen. Of slechts potlood en papier. En laat de „Emmausgangers“ het schilderij, dat volgens de critici een verrijking van Vermeer's werk beteekende, hangen op de plaats waar het hangt. Kunst mag een volk niet ontnomen worden. H.A.

BUITENLAND

Japansche vloot: prooi der bommen

PROCES PETAIN LIJKT OP EEN KAMER-DEBAT

Uit de wir-war van berichten welke ons uit het Verre Oosten bereiken, over bombardementen, nieuwe landingen, scheepsbeschietingen, harikiri plegende Japanners e.d. komt één tijding toch wel duidelijk in haar belangrijkheid naar voren. En wel deze, dat de resten der Japansche vloot systematisch vernietigd wordt. De Japansche vloot wilde, dat was duidelijk, haar kans afwachten. En deze kans zou komen, wanneer de Amerikanen met hun invasie van het Japansche moederland zouden beginnen.

Deze vlieger gaat niet op. Want de Jappen kunnen geen schuilplaats voor hun vloot vinden buiten bereik der geallieerde marine-vliegtuigen, welke van de deklandingsschepen opstijgen. Zij meenden in de baai van Koere, een haven verscholen in de Japansche binnenzee tusschen de eilanden Hondo en Sjikokoe — zoekt het eens in een atlas op, het maakt alles veel duidelijker